

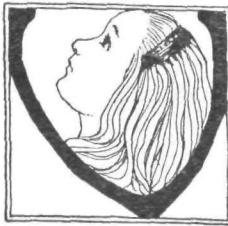
je v iskreni molitvi upirala pogled v Brezmadežno. Niti mraza ni več čutila, ki ji je šel prej do kosti... V srcu je začutila mir, sladkost... Objel jo je sen...

Pol ure nato je prišel mimo človek. Stopil je v kapelico in hotel dvigniti Marušo, ki je ležala na kamenitih tleh. A bila je že mrzla kot kamen. Hitel je v vas naznanit ljudem čudno novico.

V daljne kraje.

Spisal Ivo Trošt.

sega so se že naveličali Mavčevi otroci tisto popoldne. Zunaj je snežilo, da sta se nebo in zemlja strnila v en sam neprodiren, meglen dih starke zime. Prijetno je dihala topla peč pri Mavčevih. Vsi otroci so bili poleg mamice in doigrali igre, kolikor so se jih mogli domisliti; naposled je bilo vendar iger in sploh zabave premalo. O, solnce, ti ljubo solnčece!

Pregledali so drugič in tretjič vse podobice po knjigah, izkušali brati pripovedke in ponavljali pravljice, ki so jih čuli od mamice. Spominjali so se zraven tudi dogodkov, ki jih je znal sosedov stric Matija. Ni jih bilo malo, zakaj stric je služil cesarju na morju.

„Joj, morje! Naredimo si morje!“ vzklikne mali Ivanček, in mamica se zasmeje naglas poleg kolovrata pri peči:

„Ali meniš, da je naš pomivnik že morje, ha, ha?“

„Pa res! V pomivniku naredimo morje!“ se domisli najmlajša Anka, ki še ni hodila v šolo, in vsi se ozro proseče v mamico: „Saj dovolite! Lepo prosimo!“ Odgovor je bil:

„Da mi le ne polijete po tleh!“

Kmalu je bil poleg drugih igrač na tleh pri peči še velik škof vode. Toda kaj bo morje brez ladij? To je polna skleda mlečne kaše brez žlic na mizi. Stric Matija pripoveduje o parnikih, barkah, čolnih, oklopnih...

Ciril je nekje iztaknil podolgasto škatlo, ji prevotlil pokrov, da so imeli pomorščaki svoboden vhod v notranjost, potem je poiskal primerno dolg klinček za jadrenik. Nanj je na vrhu pritrdil še prečnico, ki je na nji viselo ponosno jadro.

Mavčevi otroci so se slovesno zbrali okolo posode z vodo in spustili najnovejšo ladjo v morje, da se na nji popeljejo v daljne kraje, ki sta jih videla stric Matija in Robinzon starejši . . .

*

Sosedov stric Matija je videl v Trstu, kako so spuščali iz ladjedelnice novo veliko ladjo v morje. Bila je vsa lepo pobarvana, vsa v zastavah, celo ime so ji že pritrdili na prednji konec „Nadvojvoda Maks“. Na odru, kjer so jo sestavili iz tisoč in tisoč koscev, zamašili sklade in razpoke s predivom in bombažem ter zalili s smolo, pozneje pa še okovali z debelim jeklom, na tistem odru so jo dvignili z umetnimi zagozdami toliko na zadnjem koncu, da bi bilo treba le najrahljšega pritiska, pa bi zdrsnila po pragovih, z milom namazanih, naravnost v naročje nedosežnemu morju.

Ljudstva se je zbralo na tisoče. Prav blizu so smeli na nalašč zato pripravljene odre le povablenci. Med njimi je bil tudi nadvojvoda Maks, pozneje cesar mehikanski sam, in njegova soproga. Pripeljala sta se z ladjico naravnost iz Miramara. Ob določeni uri naznani mojster načelniku stavbnega odbora, ta pa vojnemu ministru, da je ladja dovršena. Minister sporoči isto obvestilo nadvojvodi in njegovi soprogi ter jo prosi, da izvoli gospa nadvojvodinja dovršiti še zadnje delo — spustiti jo v morje. S tem bo prisostovala kot kumica krstu nove ladje.

Pride pomorski duhovnik ter blagoslovi ladjo. Po izvršenem opraviilu pritise kumica elektriški gumbič ob svojem naslonjalu. Na krov ladje pa pade tedaj z najvišjega jadrenika steklenica šampanjca, kjer se razbije in poškropi z belo peno novo ladjo, ki se začne obenem pomikati z vedno večjo brzino v morje. Delavci na krovu in navzoče ljudstvo zavpije: „Živio nadvojvoda Maks! Zivela nadvojvodinja!“ Ladja je že daleč na morju, delavci mahajo s pokrivali, rutami in zastavami, kakor da jih sedaj-le odnese „Nadvojvoda Maks“ v daljne kraje, pa se kmalu ustavi. Oder pod ladjo se je užgal zaradi drgnjenja in gorkote, ko je zdrsnila v morje. Za njo se pravkar zgrinja velikanska bela brazda razjarjene morske pene, ki jo je povzročil novi pomorski velikan. Kdo ve, kod bo plaval in koliko nevarnosti prebije v času, ki ga je začel danes. Morda bo videl celo one kraje, kjer je svoje dni živel neveselo življenje Robinzon.

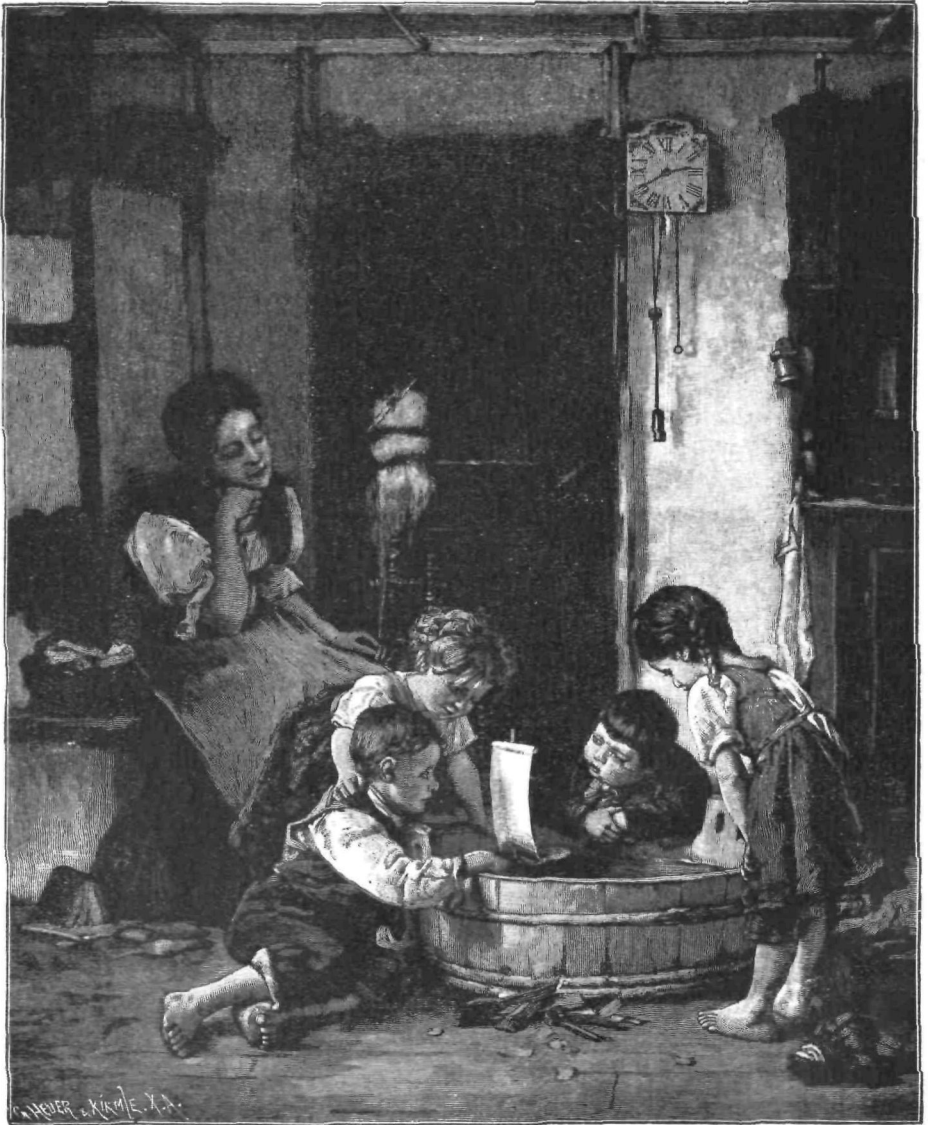
Mavčevi otroci so z manjšo slovesnostjo spustili v morje novo ladjo. Nič imena ji niso izbrali. Ciril jo je rahlo položil na vodo kakor bi deval kokljo na jajca, potem je pihnil v jadro, pa je zletela k Ivančku; ta je pihnil nasproti, in pomorski velikan brez imena je odbrzel k Cirilu. Toda v mislih so vsi imeli resnično morje, morje, kakor je govoril o njem stric Matija, ki je služil cesarju na mokrem . . .

*

Pripovedoval je navadno:

Morje, to je velikansko, lepo in grozno čudo. Kadar mirno plava ladja po nedozirni vodni gladini, kjer ne vidiš nič drugega kot morje in nebo,

ki se povsod strinjata na obzorju, tedaj čuti duša, kako velikanska je priroda, nepojmljivo vesoljstvo. Nebo in morje — oboje nedosežno, neizmerno, vseobširno. Kako majhen je človek! Niti droben prašek ni v vesoljstvu in

vendar tako velik. Edini on med vsemi stvarmi ga more umevati in proučevati.

In ko se prikaže solnce izza obzorja — tista velikanska žareča krogla, ki nas kakor zlato oko spremlja in vodi povsod, kako ljubko zažare morski

valovi v jutranji zarji, povsod samo čisto zlato in biseri. Oblaki zažare, ribice se začno zaganjati nad vodo — beli dan zakraljuje na morju. Priroda se je zčila v eno samo združitev: nebo in morje.

Krasen je solnčni zahod, ko se zopet pogrezne velikanska ognjena krogla v morsko globino, da se pošteno okoplje vsega dnevnega prahu in truda, od premnogih žalostnih in ostudnih prizorov, ki jih je videlo solnce, ko se je pred njegovim obličjem zemlja zasukala okolo svoje osi. Da, potrebno je poštene kopeli, zakaj mnogo solz se prelije, mnogo krivic izvrši v enem dnevu na zemlji.

Ponoči pa priplava mesec z zabuhlim obrazom in pogleda, kako se godi potnikom med nebom in zemljo. Ljubko se jim nasmehlja, plava nekaj časa z njimi kakor za stavo, pa jih prehiti, se jim vnovič nasmehne in se skrrije za obzorje: Kukuk, potniki, grem spat. Lahko noč! — Kdo se zmeni za starega dobrovoljčka, ki je gledal menda še Adama, ko se je igral z levom kakor z mačko in tekal s tigrom in leopardom za šiškami, ki jim jih je metala Eva. Vedno nestalni opazovalec naše zemlje je tudi gledal, kako so Egipčanom Izraelci znašali visoke piramide ter z njimi postavljali faraonom nagrobne spomenike. Videl je pozneje Izraelce, ko so v puščavi štirideset let obirali jerebice in bili vedno nehvaležni svojemu Bogu. Joj, in še koliko drugega je videl stari dedec in še prav nič se ni izpremenil.

Ali ni morje lepo?

Toda blede mesec je tudi že neštetokrat opazoval na morju vihar. Tedaj se strneta zemlja in nebo v samo eden, človeštvu sovražen element. Vse bobni, piska, vrši, buči, škriplje, poka, grmi in žvižga ter se strinja v potnikovi notranjosti v samo eden glas: Izgubljeni smo, poginjamo! V nekoliko minutah nas zakrije voda, v grlu nam nekoliko zagrga, človek iztegne roke, iztegne noge in — zadušen splava na površje — ribam krma.

Tedaj je morje grozno, da skrrije celo mesec svoje lice za oblake ter pokuka izza njih šele tedaj, ko se poleže vihar. Ladja plava nepoškodovana nasproti svojemu smotru. Toda Robinzonova barka je butnila ob skalo, se razbila in potopila; on sam se je komaj rešil na samotni otok, kjer je preživel žalostne dneve.

Mavčevi otroci so mislili dalje o Robinzonu. Cirilova ladja je sedaj že plavala med Stanko in Anko. Nekoliko se je nagibala na stran. Morda je zadela ob skalo kakor Robinzonova. Kdo ve, kje ga čaka nesreča?

*

Ali je vedel Robinzon?

Ko so dobili Mavčevi tisto knjigo o Robinzonu, jo je moral Ciril čitati vsak večer, dokler ni popolnoma ohropel. Med čitanjem se je pa časih tudi tako zamislil v dogodke ponesrečenega mornarja, da mu je zastal glas in je začel stric Matija vmes pojasnjevati povest s prizori, ki jih je sam doživel na morju. Mali Ivanček je tedaj navadno že dremal na klopi pri

peči. Stanka in Anka sta polagali spat svoji punčki, poslušali so samo odrasli. Ali ko je čital Ciril, kako je Robinzon otel zamorskega divjaka, ga izpraševal o njegovem življenju in njegovi veri, so se vsi zgrnili okolo mize in vsi poslušali, če bo vedel zamorec Petek, koliko je bogov?

Tudi Robinzonovo kozo bi bil vsakdo rad videl. Kako sladke so bile šele tiste rozine? Slednjič pa srečna rešitev po tolikih letih. Zopet so se razpela nad njim bela jadra, veter je pihljaj, in ladja je plavala kakor tica iz daljnih krajev v domovino, kjer so v tem času šteli izgubljenega Robinzona že davno med mrtve . . .

„Jaz bi hitel naravnost k mami,“ reče Ciril, a Ivanček de:

„In jaz bi mami prinesel rozin.“

Mavčeva mama je ustavila za hip kolovrat. Ugajala ji je takšna govorica. O, ti ljuba nedolžnost!

Tedaj pa zavpije Anka:

„Ciril, ladja se potaplja!“ Vsi planejo pokonci. Škatla se je razlepila, in voda je šla vanjo.

„Zdaj pa le domov!“ reče Ciril in položi kosce škatle na pod.

„Saj smo doma,“ se oddahne Ivanček, a mama vpraša:

„Pa moje rozine?“

„A-a-li“ — zajeca Ivanček, „kadar bo zares.“

Vsi so se mu smejali in hiteli zbirat razlepljene kosce ponesrečene ladje, ki jih je danes popoldne peljala v tako daljne kraje in — nazaj.

Prilika.

*Kadar dneva luč gasni,
ptička išče gnezdo,
potniku v temò noči
Bog prižgal je zvezdo . . .*

*Stisne detece bolest,
k mami se zateče —
Bog, čuvaj ponoči zvest,
nanje zre ljubeče . . .*

Fran Žgur.

